

SÄÄNNÖLLISEN RYHMÄTOIMINNAN VAKIINNUTTAMINEN
PSYKOGERIATRISALLE OSASTOLLE

Saija Raappana ja
Tanja Tuominen
Opinnäytetyö, kevät 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)

TIIVISTELMÄ

Raappana, Saija ja Tuominen, Tanja. Säännöllisen ryhmätoiminnan vakiinnuttaminen psykiatriosastolle, kevät 2017. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön kulutusohjelma. Sairaanhoitaja (AMK)

Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja toteutettu yhteistyössä työelämän kanssa. Toiminnallinen osuutemme opinnäytetyöstä sisälsi kuusi kertaa ryhmätoimintaa psykiatriosastolla Espoon kaupungin Aurorakodissa. Ryhmätoimintojen sisältöihin liittyi yhdessäolo sekä yhdessä tekeminen. Ryhmätoiminto kerrat suunniteltiin etukäteen ja muunneltiin asukkaiden mieltymysten mukaisesti. Ryhmätoiminnan tavoitteena oli saada mahdollisimman moni asukas osallistumaan niihin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toiminnan kautta konkreettisesti osoittaa hoitohenkilöstölle ryhmätoiminnan tärkeys ja sen säännöllinen toteutuminen psykiatriosastolla asukkaille. Ryhmätoiminnan onnistumista arvioimme havainnoimalla, päiväkirjaa pitämällä sekä haastatteleamalla asukkaita sekä hoitohenkilöstöä.

Opinnäytetyön tuloksista selvisi, että ryhmätoiminnan säännöllinen toteutuminen vaatii vastuuhenkilön. Esimiehellä on tärkeä rooli henkilöstön motivoinnissa. Henkilöstön tulee sitoutua ryhmätoimintaan aktiivisesti. Ryhmätoiminnan erilaiset teemat lisäsivät asukkaiden mielenkiintoa ryhmätoimintaan.

Asiasanat: psykiatriosastolla, toimintatuokio, motivointi, osallisuus, toiminta mahdollisuus

ABSTRACT

Raappana, Saija, Tuominen, Tanja. The introduction of regular group activities in psychogeriatric department. Language: Finnish. Helsinki, spring 2017. Diakonia University of Applied Sciences. Degree: Programme in nursing. Degree: nurse

Our thesis is functional and implemented in co-operation with working life. Our functional portion in thesis included teamwork in psychogeriatric department six times in Aurorakoti to Espoo. Teamwork included association and working together. The thesis functions were planned beforehand and transformed to the preference of to people. The objective of the teamwork was to get as many patients to take part in it as we could.

The purpose of the thesis was to show concretely through the activities of healthcare staff the importance of the group activities and the regular implementation of psycho-geriatric clients. We estimate the success off group activities by keeping diary and interviewing clients and nursing staff.

The results showed that the realization of a regular group activities requires the person in. Supervisor has an important role to play in motivating staff. Staff must be committed actively in group activities were successful. Various themes of group activities increased residents' interest towards group activities.

Keywords: Psychogeriatric patients, activities, motivation, participation, The possibility of bringing

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 IKÄ-IHMISTEN MIELENTERVEYS	6
3 TOIMINTAMAHDOLLISUUS LAADUN ANTAJANA	7
4 TOIMINNALLISUUS	9
5 RYHMÄTOIMINNAN MERKITYS.....	10
5.1. Luonto	10
5.2 Muistelu	11
5.3 Aistit	12
5.4 Leipominen.....	12
6 TOIMINNAN VAKIINNUTTAMINEN HOITOTYÖHÖN	14
7 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	17
8 TOIMINNALLINEN OSUUS	18
8.1 Toimintaympäristö ja asiakasryhmä	18
8.2 Toimintasuunnitelma	19
8.3 Toteutuneet toimintatuokit	22
9 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	25
10 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	29
11 POHDINTA	31
LÄHTEET.....	34

Liite 1 Raportti sairaanhoitajille

Liite 2 Hoitajien haastattelukaavake

1 JOHDANTO

Suomessa on yli 65-vuotiaita enemmän kuin koskaan aiemmin. Nyt vanhenevat suuret ikäluokat, jotka ovat syntyneet sodan loputtua. (Juhela i.a). Vuonna 2020 väestörekisterin mukaan joka viides suomalainen on täyttänyt 65 vuotta (Noppari 2005, 11). Tämä väestörakenteen muutos vaatii panostusta vanhusten hyvään terveyteen ja sen ylläpitämiseen. Nuoren sukupolven olisi hyvä muistaa, että tulevaisuudessa vanhuusväestö on enemmistönä yhteiskunnassa. Heidät on huomioitava tasavertaisina kansalaisina, joilla on oikeus kuluttaa, äänestää ja jopa tehdä töitä niin halutessaan. (Noppari 2005, 5.)

Opinnäytetyö on toiminnallinen ja työelämälähtöinen. Yhteiskumppaneina toimivat Espoon Aurorakodin osasto 5:n henkilökunta ja asukkaat sekä Suomen Raamattuopiston säätiö. Opinnäytetyömme on osa Suomen Raamattuopiston Säätiön Ray:n rahoittama Eloisa Ikä – ollaan ihmisiksi -projektia, joka on alkanut vuonna 2012 ja jatkuu vuoteen 2017. Projektin tarkoituksena on luoda edellytyksiä ikäihmisten hyvälle arjelle ja mielekkäälle tekemiselle.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia viriketoiminnan vaikuttavuutta psykogeriatristen potilaiden hyvinvointiin ja luoda siten osaston käyttöön toimintamalli, joka motivoi henkilökuntaa ottamaan toiminnallisen toteutuksen säännölliseksi osaksi hoitotyötä. Hoitokulttuuri on hoivapainotteista, mikä lisää laitostumista sekä lannistaa ikäihmisen jäljellä olevia voimavaroja. Ikäihmisen laadukkaaseen loppuelämään tarvitaan toimivia toimintamalleja, jotka aktivoivat heidän elämäänsä.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa on tietoa toiminnallisten tapahtumien hyödystä sekä toimintamenetelmistä psykogeriatrisille potilaille. Toiminnallisen osuuden teimme järjestämällä kuusi toiminnallista tapahtumaa asiakkaille. Tulosten ja yhteenvedon saamiseksi laadimme haastattelun hoitajille sekä pidimme päiväkirjaa ja havainnoimme toimintaa. Tuloksista ja havainnoista teimme yhteenvedon Aurora kodin sairaanhoitajille, jotka voivat hyödyntää sitä käytännön työssä.

Aihe kiinnosti meitä, koska meillä on pitkä kokemus vanhustyöstä. Koemme tärkeänä kehittää vanhustyötä ja uskomme toiminnallisen opinnäytetyömme olevan hyödyksi myös muissa yksiköissä. Olemme käytännössä nähneet, että säännöllinen toiminta ei ole vielä osana hoitokulttuuria. Säännöllisen toiminnan vakiinnuttaminen työyhteisöihin vaatii aikaa, sekä motivoituneen esimiehen ja henkilökunnan.

2 IKÄ-IHMISTEN MIELENTERVEYS

Ikääntyessä ihminen joutuu luopumaan monista asioista. Ikääntyessä ihmisen psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen elämä kaventuu, joten nämä seikat laittavat ikääntyneen psyykkisen tasapainon vaakalaudalle. (Punkanen 2008, 164.) Mielenterveys on tärkeä osa ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua kaikissa ikäluokissa. Ikä-ihmisten mielenterveyden häiriöt ovat yleisiä. Yleisesti 6–13% yli 65-vuotiaista sairastaa jotakin mielenterveyden häiriötä. Ikä-ihmisten sairastamat mielenterveyden häiriöt ovat samoja kuin keski-ikäisilläkin, mutta niihin yhdistyy elimellisiin sairauksiin liittyviä psykiatrisia oireita. (Koponen 2011, 595.)

Yleisimmät mielenterveyden ongelmat ovat skitsofrenia, psykoosit, harhaluuloisuus, persoonallisuushäiriöt, masennus ja ahdistuneisuushäiriöt (Kan 2012, 229). Psykkisesti sairaan ihmisen erityispiirteitä ovat oireiden pitkäaikaisuus sekä vaihteleva ja jaksoittainen luonne (Aspvik 2003, 45). Ikä-ihmisten akuutit mielenterveyshäiriöt vaativat nopeaa syyn selvitystä ja hoidon aloitusta. Nykyisessä yhteiskunnassa keskitytään nuorten ja keski-ikäisten mielenterveyspotilaiden hoitoon. Tästä seurauksena vanhukset jäävät vaille korkealaatuista ja asianmukaista hoitoa ja kuntoutusta. (Leinonen 2011.) Laitoksessa elävää vanhusta ei aina kohdella sosiaalista vuorovaikutusta haluavana ihmisenä vaan häntä lähestytään lääketieteellisestä näkökulmasta. Hyvä hoitopaikka arvostaa vanhusta keuhollisena ja henkisenä olentona. (Saarenheimo 2003, 111.)

Asiantuntijoiden mukaan muistisairaudesta johtuvaa psyykkistä huonoa oloa ja ahdistuneisuutta ei mielletä mielenterveyshaitoiksi vaan puhutaan yleisesti käytöshäiriöistä. Uuden menetyksen kohdatessa ikä-ihminen käy läpi aiemmat menetykset ja ahdistukset, jotka ovat aiemmin jääneet käsittelemättä. Tämä tuo heidän elämäänsä avuttomuutta ja minuuden tunne katoaa. Seurauksena syntyy aggressiivista ja arvaamatonta käytöstä. (Siltala 2012, 78.)

3 TOIMINTAMAHDOLLISUUS LAADUN ANTAJANA

Jari Pirhonen (2013) on suomentanut Martha. C.Nussbaumin toimintamahdollisuusteoriaa ja tehnyt Pro gradu -tutkielman, jonka nimi on resursseista toimintamahdollisuuksiin. Se on tutkimus suomalaisen vanhustenhuollon oikeudenmukaisuudesta. Nussbaumin teoria perustuu toimintamahdollisuuksiin, jotta ihminen voi elää laadukasta ja arvokasta elämää koko elämänsä ajan. Ihmisen toiminta on kiinni ympäristöstä, jossa hän asuu. Yhteiskunta päättää ja takaa, millä tavoin se tukee tai rajoittaa toimintamahdollisuuksia. Hyvät resurssit eivät takaa hyviä toimintamahdollisuuksia tai päinvastoin.

Tutkimuksessa Pirhonen osoittaa, että Martha. C.Nussbaumin toimintamahdollisuusteoria antaa hyvät lähtökohdat ikääntyneen ihmisen hyvinvoinnin ja koko elämisen arvoisen elämän osatekijöiden selvittämiseen ja jäsentelyyn. Hän on tutkinut ja kirjoittanut paljon ikäihmisten hoidosta Suomessa. Hän on pohtinut voisiko Nussbaumin toimintamahdollisuusteoriaa käyttää vanhustyön hoivaetiikan pohjana. Hän myös toteaa, että kaikkia Nussbaumin erittelemiä toimintamahdollisuus osioita voisi hyödyntää vanhuspalvelu asumisessa. (Pirhonen 2013.)

Martha C. Nussbaum on jäsennellyt teoriansa 10:n toimintamahdollisuus alueeseen. **Elämä;** Ihmisellä on mahdollisuus inhimilliseen ja normaalinmittaiseen elämään, niin kauan kuin elämä on elämisen arvoista. **Terveys;** ihmisellä on mahdollisuus hyvään terveyteen ja ravintoon. **Ruumiillinen koskemattomuus;** Ihminen on suojassa kaikelta väkivallalta ja hänellä on mahdollisuus toteuttaa seksuaalisuuttaan. **Aistit, mielikuvitus ja ajattelu;** Ihmisellä on mahdollisuus käyttää aistejaan sekä mahdollisuus miellyttäviin kokemuksiin ja hyödyttömän kivun välttämiseen. **Tunteet;** Ihmisillä on mahdollisuus kiintyä toisiin ihmisiin, surra, rakastaa, ikävöidä ja olla kiitollinen sekä vihainen. **Itsenäinen päättely;** muodostaa käsitys hyvästä elämästä. **Osallisuus;** mahdollisuus elää toisten kanssa ja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. **Muut lajit;** ihmisellä on mahdollisuus elää

eläinten, kasvien ja luonnon kanssa. **Leikki**; ihmisellä on oikeus nauraa ja virkistäytyä. **Oman ympäristön kontrolli**; Ihmisellä on oikeus poliittisiin päätöksiin ja kunnioituksella perustuvaan yhteisöön. (Pirhonen 2013.)

4 TOIMINNALLISUUS

Toiminnan teoria on käsitteellinen kokonaisuus. Lähtökohtana on, että toiminta rakentuu sosiaalisissa käytännöissä muotoutuneista toimintajärjestelmistä. Toimintaa voi tarkastella eri tasoilla: toiminnan ja toimintajärjestelmä tasolta, tekojen tasolta ja operaatioiden tasolta. (Salovaara 2004.)

Työ tai mielekäs toiminta psyykkisesti sairaalla ihmisellä liittyy vahvasti elämänlaatuun. Ilman työtä tai toimintaa he kokevat olevansa tarpeettomia ihmisiä. (Aspvik 2003, 45.) Tärkeänä elämänlaadun ylläpitäjänä pidetään hallinnan tunnetta. Tämä tunne pysyy myös ihmisen ikääntyessä. Mitä paremmin ihminen pystyy käsittelemään elämänmuutoksiaan, sitä paremmin hän ymmärtää myös vanhenemisen muutokset. Elämän tarkoituksellisuuden tunnetta edistävät toimintakykyä ylläpitävä toiminta ja sosiaaliset suhteet. (Kan 2012, 21.)

Toiminnalliset menetelmät tukevat vanhusten elämänhallintaa, koska ne tukevat ihmistä fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Näihin liittyy myös elämyksellisyys, joka mahdollistaa vanhukselle kokemuksia ja tunteita vanhuksen itsensä omasta kokemusmaailmastaan tulkitsemia. (Andreev 2005,161.)

5 RYHMÄTOIMINNAN MERKITYS

Ryhmätoiminta antaa sisältöä päivään ja auttaa iäkästä hahmottamaan itseään ja ympäristöään. Hoitajien tehtävänä on, että kukaan laitoshoidon piirissä oleva ei jää yksin tai syrjäydy. Hoidolliset toimenpiteet ja avustaminen ovat tärkeitä, mutta vain osa kokonaishoidon alue. (Kan 2012, 78.)

Yhteiset tuokiot luovat uusia sosiaalisia suhteita, jotka tukevat toimintaa. Ne vahvistavat ihmisen voimavarojen vaikutusta. Sosiaaliset suhteet toimivat myös suojaavajerkkona ongelmilta. (Marin 2003, 72–73.) Yhteinen toiminta voi tuottaa lisää voimavaroja, mutta toisaalta myös kuluttaa niitä (Marin 2003, 78).

Ryhmässä maailma näyttää rikkaammalta ja värikkäämmältä, kuin yksinään omassa elämässä. Ryhmässä oppii keskustelemaan ja kuuntelemaan muita. Ryhmä tarjoaa itsetuntemusta sekä tuntemusta toisista ihmisistä ja ympäristöstä. Oman heikkouden näyttäminen lisää itsetuntoa, kun saa olla oma itsensä. (Kaukila 2007, 12.)

Vanhustyönkeskusliiton ystäväpiiriprojekti on tutkitusti todistanut, että ryhmätoiminta on vähentänyt sairaalahoitojen ja kotisairaanhoidon tarpeita. Toimintatuokiolla on myös yhteiskunnallisia vaikutteita. Niillä säästetään rahaa ja mahdollistetaan kuntoutujien nopeampi kotiutuminen. (Jansson 2009, 8.)

5.1. Luonto

Luonto on ihmiselle ollut elintärkeä. Kasvit parantavat ympäristön laatua, vapauttamalla meille happea ja puhdistuen ilmaa saasteilta. Ikä-ihmisen ollessa aktiivisesti yhteydessä luontoon saa hän samalla tunteen elämän jatkuvuudesta sekä kiinnostuksen elämässään. Ikä-ihmisille on tuttua hoitaa puutarhaa ja kasvimaita. Ne tuovat heidän elämäänsä turvallisuuden tunteita. On aivan sama katseleeko tai hoitaako luonnonniittyä vai istutettuja kukkia, molemmat tuottavat mielihyvän tunteita. Laitokseen joutuessa ikä-ihmisen toimintaympäristö kaventuu. Hoitajien

ja muiden henkilökunnan läsnäolo aiheuttaa yksityisyyden tunteen häviämisen, joka johtaa toimintakyvyn heikkenemiseen. Tavalliset arkiset askareet esimerkiksi kukkien hoito voivat tukea toimintakykyä. (Hakonen 2003, 214–215.)

Luonto ja luonnossa oleminen avaa elämyksiä, aistikokemuksia sekä mahdollisuutta havainnointiin, jolla edistetään myönteistä tunnetta lähiympäristöön ja luontoon. Luonnon avulla avataan yhteys omiin tunteisiin. Toiminnallisen tuokion voi rakentaa luontopolulle erilaisten teemojen ympärille. Tämä toiminta sopii hyvin eri ikäryhmille. Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että luonnossa oleskelu lisää ihmisen fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, parantaa itseluottamusta ja mielialaa, laskee verenpainetta ja vähentää stressiä. Tutkimuksilla on myös todettu, että luonnossa oleskelu vähentää aggressiivisuutta, surullisuutta, ahdistusta ja lisää energiaa. (Airaksinen 2015, 66.)

5.2 Muistelu

Muistelutyössä on mahdollisuus jakaa omia tarinoita, koska ne ovat kaikkien henkilökohtaisia kokemuksia, ne ovat aitoja. Kukaan ei voi niitä tulkita oikeaksi tai vääräksi. Muistelutyössä oma elämä saa uuden merkityksen ja se voi auttaa löytämään voimavaroja. Muistelutyötä voi käyttää työmenetelmänä, joka parhaassa mahdollisessa muodossa vahvistaa tai lisää itsetuntoa. (Airaksinen 2015, 55.)

Muistelutyö voi olla spontaania tai sitä voidaan käyttää työmuotona. Muistelutyö voi olla yksilö tai ryhmätyöskentelyä. Tavoitteena voidaan pitää siltaa menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Tärkeää on pitää elämän jatkuvuudesta kiinni, ei vanhuuden ongelmista. Muistelu rohkaisee luomaan uusia sosiaalisia suhteita ja pitämään vanhoista kiinni. Uusissa tilanteissa muistelua antaa tilaa itsemääräämisoikeuksille sekä oikeuden kertoa omia tarinoita. Muistelussa ihminen kokee myös arvostuksen tunteen, joka tulee omien tarinoiden kautta. Tarinat tuovat myös vanhusta lähemmäksi hoitajaa, joka ymmärtää tarinoiden kautta hänen tapojansa toimia. Muistelutyössä muistelija on aina pääroolissa ja kuulija oppijana. Näin siirtyy kulttuurinen perintö sukupolvelta toiselle. (Hakonen 2003, 130–131.)

Toiminnallinen tekeminen muistelun avulla on hyvä menetelmä erityisesti ikään-tyneiden parissa. Sen avulla voidaan vahvistaa ikääntyneen identiteettiä sekä elämänhallinnan tunnetta. Muisteltaessa aktivoituvat muisti sekä aivot. Muistelu on sosiaalista kanssakäymistä ja käynnistää keskustelua. Ikääntynyt voi rakentaa siltaa menneisyyden ja nykyisyyden välille. Muisteleminen auttaa käymään läpi menneitä elämäkokemuksia ja hyväksymään niitä. Muistelun kautta ikääntynyt voi kokea itsensä arvostetuksi, sekä tulla kuulluksi. Positiivisten kokemusten saa-minen on tärkeää. Ohjaajan on hyvä miettiä muistelemisen teemat tarkkaan. Jos ikäviä asioita nousee esiin, ne on hyvä puhua läpi. Muistelun teeman voi valita iäkkäät itse. Teemat voivat olla muistelua nuoruudesta tai voidaan muistella esi-neiden avulla. (Airaksinen 2015, 55.)

5.3 Aistit

Aistit ovat monella tapaa tärkeitä ihmiselle. Niiden avulla hän muodostaa käsityk-sen itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Aistit auttavat meitä tunnistamaan monia asioita kuten hyvän ruoan maun ja tuoksun, hyvän musiikin kuulemisen tai käsityksen itsestään ja ympäröivästä maailmasta tai kauniin maiseman näkemi-sen Aisteilla on monta tehtävää. Niiden avulla ihminen on yhteydessä ulkomaail-maan sekä tunnistaa oman kehon. Aisteista hajuaisti aktivoi myös muistoja. Pelkkä haju ei riitä tunnistamaan tuotetta vaan tarvitaan myös kokemuseräistä tietoa. Tunnistamista täydentää vielä näkö ja tuntoaisti. Haju- ja maku aistilla ih-minen saa tietoa hengittämästään ilmasta ja syömänsä ruoan laadusta. Näköaisti on monimutkikas. Aistin avulla ihminen vastaanottaa ja käsittelee ison määrän tietoa. Kuuloaistin avulla ihminen saa tietoa ympäristöstään ja ympärillä tapahtu-vista asioista. (Burakoff 2015.)

5.4 Leipominen

Ruoalla on monta merkitystä ihmisen elämässä. Se on sosiaalinen tapahtuma, makuelämys, lohtu tai keino päästä nälästä. Ruoka ja ruoan tekeminen tuo ihmi-set yhteen. Sen äärellä keskustellaan ystävien kanssa. Ruoka tuottaa mielihyvää

niin valmistajalle ja ruokailijalle. Ruoalla voi juhlistaa merkkipäiviä ja sillä on helppo päästä tunnelmaan. Ruokailu on moniaistinen elämys. Siinä ovat tuoksut, maut, kaunis kattaus ja astiat. Kaikki aistit saavat nautintoa. (Kan 2012, 92.)

6 TOIMINNAN VAKIINNUTTAMINEN HOITOTYÖHÖN

Harrastetoimintaa hoitotyön ohella ei pidetä edelleenkään merkittävänä, vaikka tutkimukset sitä puoltavat. Harriet Finne-Soveri (2014) oli mukana InnoKusti-hankkeessa ja tutki miksi toiminta ei vakiinnu työpäivään samalla lailla kun perushoito. Syitä tähän hän löysi kolme. Sijaisena toimiva hoitaja tekee työtänsä ammattikunnan vakiintuneiden harhakäsitysten valossa. Näitä on esimerkiksi aktivoinnin turhuus, jos asiakkaan sairaus on vienyt jonkin toimintakyvyn alueen. Toisena ovat hyvät toimintamallit. Niitä luodaan, mutta niitä ei käytetä. Ketään ei hyödytä, jos ne eivät tule konkreettiselle tasolle. Kolmantena on tiedon häviäminen, joka tarkoittaa että tietoa ei viedä eteenpäin. Sijaiset eivät tiedä siitä tai seuraava vuoroon tullut työntekijä. Tieto hautautuu tietokone tiedostoihin ja mielen sopukoihin.

Hoitajan rooli arjen mielekkyyden edistäjänä on tärkeä. Iäkkään ihmisen toimintakyvyn heikentyessä hän tulee riippuvaiseksi toisesta ihmisestä ja hänen sosiaalinen elämänsä kapenee. Tämä johtaa eristäytymiseen, lisää yksinäisyyttä ja mielenterveysongelmia. Koetaan, että ihmisen elämä on hyvää kun hän voi samaistua erilaisiin yhteisöihin ja ryhmiin. Näissä hän kokee olevansa toimiva yhteiskunnan jäsen. (Kan 2012, 78.) Hoitohenkilöstön ei tulisi pitää ikä-ihmisiä passiivisina. Laitoshoidon tärkeitä tekijöitä on ilmapiiri, johon hoitaja vaikuttaa paljon. Hoitajien ammattitaito, käsitykset ja asenteet kuvastavat suoraan iäkkään käsitystä itsestään ja hoitoisuudestaan. Erityisesti skitsofrenia-asukas herkistyy ja haavoittuu loukkauksille, nöyryyksille ja vähättelyille, jos kognitiivinen kyky laskee. (Noppari 2005, 55.)

Ikä-ihmisten työkuulttuuri on muuttunut paljon. Nykyään painotetaan elämänlaatuun ja asiakaslähtöisyyteen. Työn lähtökohtana ovat asiakkaan tarpeet ja heidän osallistumisen tukeminen. Tämä ei kuitenkaan heijastu käytännön työhön. Työtä tehdään työntekijälähtöisesti eikä asiakaslähtöisesti. (Hintsala 1997, 21.)

Motivoinnilla on tärkeä merkitys toiminnan vakiinnuttamisessa. Motivointi käytännössä ei ole helppoa. Kaikki työntekijät eivät ole valmiita haasteisiin. Tuttujen työtapojen muuttaminen voi olla toisille kestämätön tilanne. Työntekijät voivat nousta vastarintaan muutosta hakevien kanssa. (Peltola 2005, 2.) Vanhat toimintatavat elävät sitkeästi käytännössä. Osa työntekijöistä kokee ne turvallisuutena. Muutosvastarinta kuuluu oleellisena osana työyhteisön reagointiin, uutta toimintatapaa luodessa. (Kan 2012, 328.)

Ihmisen mukaan saaminen uuteen asiaan tai tehtävään vaatii useimmiten motiivointia. On eräitä asioita, joita tarkastelemalla voimme päätellä ovatko kaikki työyhteisön jäsenet mukana tekemässä uutta tehtävää. Motivoitunut ihminen tuntee olonsa energiseksi. Hänellä on tarkoituksen tunne. Hänellä on selkeä kuva mitä tekee ja miksi tavoitteet on saavutettava. Hän myös tietää työpaikkansa strategian ja ymmärtää oman merkityksensä siinä. (Peltola 2005, 1.)

Hyvällä työntekijöiden johtamisella voidaan vaikuttaa työntekijöiden motivaatiotason, joka taas vaikuttaa suuresti työn tuloksiin ja tuottavuuteen. Työmotivaatiolla on suuri merkitys koko organisaatiolle sekä yksittäiselle työntekijälle. Esimies voi motivoida ja vahvistaa työtehtävien merkitystä ottamalla työntekijät mukaan suunnittelutyöhön, tiedottaa ja keskustella organisaation tavoitteista sekä käyttää tehtäväosaamista monissa tilanteissa. (Laaksonen 2012, 158–159.)

Motivointia helpottaa jos käymme läpi peruskysymyksiä. Näitä peruskysymyksiä ovat ketkä ovat osallisia toiminnassa? Tämä tarkoittaa minkä ikäisiä osalliset ovat, mitkä ovat heidän olosuhteensa sekä odotukset ja tietoisuus. Mitä toiminta koskee? Tämä tarkoittaa yleistä sisältöä ja teemaa. Miksi motivointia tehdään? Tässä selviää motiivoinnin tavoitteet. Miten ja minkä avulla? Motivointiin käytettävä aika, varat ja konkreettiset osa-alueet joiden avulla teemaa kehitellään. (Kurki 2000, 95 -96.)

Jokainen haluaa kuulua johonkin yhteisöön ja kokea oman panoksensa tärkeänä ja arvostettuna kokonaisuuden kannalta. Hallintoalamaiskulttuurista luopuminen vaikuttaa työyhteisöjen toimintakyvyn vahvistamiseen, jossa kaikki kantavat vastuun yhteisen työn tuloksista. (Mönkkönen & Roos 2015, 13.) Mistään ei saa niin

paljon mielihyvää kuin siitä, että voi toteuttaa omia suunnitelmiaan työssä ja itse seurata työnsä lopputulosta (Juuti & Vuorela 2015, 81).

Yhteisöllinen työote takaa työntekijälle mahdollisuuden omaan ammatilliseen kasvuun. Tärkeää on myös työntekijän oma positiivinen asenne, motivaatio ja vastuu omasta ammatillisesta kasvusta. Työyhteisössä tehtävät jaetaan osaamisen mukaan ja osaaminen otetaan laajemmin käyttöön. (Näslindh-Ylispangar 2005, 156.)

7 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Toiminnallinen opinnäytetyö antaa mahdollisuuden tehdä konkreettisen työn. Se on toimintaa tai valmiin toiminnan järjeistämistä, ohjeistamista sekä opastamista. Toiminnallinen tapahtuma sijoittuu työelämään ja työelämän tarpeisiin. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu myös kirjallinen osio. (Vilka 2003, 9.)

Opinnäytetyön tarkoitus oli toteuttaa toimintatuokioita ja osoittaa henkilökunnalle toiminnan tärkeys psykiatrien asiakkaiden jokapäiväisessä hoidossa. Haluaisimme osoittaa henkilökunnalle, että hyvällä suunnittelulla toiminnan mahdollistaminen onnistuu ja voi olla osa säännöllistä hoitotyötä.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada henkilökunta sisäistämään hoitotyön malli, johon sisältyy viikoittainen toimintatuokio, sekä tuoda esille toiminnan merkitys hoitotyössä päivittäisen arjen ja toiminnan tukena. Tavoitteemme oli asiakkaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tärkeää olla yhteistyökumppani tai toimeksiantaja. Toiminnallinen opinnäytetyö edellyttää toimintakokonaisuuden hallintaa, joka on alueena laaja. Se sisältää tavoitteet: ympäristön puitteet, yhteistyön, ja työympäristön toiveet. Työelämälähtöinen aihe myös kasvattaa ammatillista osaamista. Siinä pääsee näyttämään taitonsa työelämässä. (Vilka 2003, 16.)

8 TOIMINNALLINEN OSUUS

Toiminnallinen osuutemme koostuu toimintaympäristön sekä asiakasryhmän kuvauksesta. Käymme läpi suunnittelun sekä toteutuksen eri vaiheet.

8.1 Toimintaympäristö ja asiakasryhmä

Toimintaympäristömme oli Espoon Aurorakoti. Aurorakodin palveluasumisyksikkö tarjoaa ympärivuorokautista asumista ja kuntoutumista 18 vuotta täyttäneille espoolaisille mielenterveyskuntoutujille. Opinnäytetyömme tehtiin osasto viidelle, joka on Espoon kaupungin ylläpitämä psykogeriatrinen vanhusten arviointiyksikkö. Osastolla työskentelee seitsemän lähihoitajaa ja kolme sairaanhoitajaa.

Aurorakodin psykogeriatriselle osastolle asukas tulee läheteellä psyykkisen sairauden vuoksi, joko kotoa, sairaaloista, hoivakodeista tai muista vastaavista paikoista. Osastolla on tarkoitus muuttaa lääkitystä ja arvioida tämän jälkeen asukkaan kokonaistilanne. Pärjääkö hän edellisessä asumismuodossa vai laitetaanko jatkolähetee hoidollisempaan asumisympäristöön. Osastolla on 15 asukasta, 60–80-vuotiaita. Heidän keskimääräinen kuntoutumisaika on 1–3 kuukautta. Tällä hetkellä palveluasumisyksikössä on 5 vakituista asukasta koska heille ei ole löytynyt sopivaa sijoituspaikkaa.

Asukkaat olivat psykogeriatrisia. Sana tulee kreikasta, psykhe, joka tarkoittaa sielua ja mielentilaa, geron sanasta, joka tarkoittaa vanhusta sekä iatreia, joka tarkoittaa lääkintätaitoa. Suomennettuna se tarkoittaa vanhuuspsykiatria. (Kan 2012, 228.)

Työmme koski osaston kaikkia sen hetkisiä asukkaita, vakituista henkilökuntaa sekä toimintamme aikana työskenteleviä sijaisia. Osastolla oli kehitetty toimintaa monen vuoden ajan. Heillä oli toimivat vuoro-ohjelmat, joissa selvisi päivän työt

ja vastuuhuoltajat. Me keskityimme henkilökunnan motivoimiseen toiminnan tuottamisen kautta ja siten toimintatuokioiden vakiinnuttamiseen osastolle.

8.2 Toimintasuunnitelma

Toiminnan suunnittelu lähti liikkeelle Eloisa Ikä -kampanjan projektipäällikkö Elina Lamminmäen tapaamisesta Espoossa Suomen Raamattuopiston Säätiöllä marraskuussa 2015. Tapaamisessa kävimme läpi Suomen Raamattuopiston säätiön järjestämää vapaaehtoistoimintaa Aurorakodille. Vapaaehtoiset ovat käyneet kerran viikossa Aurorakodilla järjestämässä ohjelmaa, mutta heidän resurssinsa eivät riittäneet tarjoamaan toimintaa jokaiselle osastolle. Tapaamisessa sovimme, että otamme Aurorakodin osasto 5:n toiminnan kehittämisen opinnäytetyömme aiheeksi.

Joulukuun alussa 2015 olimme yhteydessä Aurorakodin osastonhoitajaan Pirjo Kokkoon. Osastonhoitaja toivoi, että opinnäytetyömme keskittyisi säännöllisen toiminnan vakiinnuttamiseen osastolle osaksi hoitotyötä. Kävimme läpi alustavasti suunnitelmaa toteuttaa opinnäytetyömme heidän osastollaan ja sovimme tapaamisen maaliskuulle 2016. Tätä ennen teimme ideapaperin, joka hyväksyttiin seminaarissa.

Maaliskuussa 2016 tapasimme Aurorakodissa henkilökunnan. Kerroimme opinnäytetyömme aiheen ja pyysimme henkilökuntaa esittämään ideoita ja toiveita. Saimme vinkkejä toiminnan järjestämisen tiimoilta. Keskustellessamme henkilökunnan kanssa selvisi, että toiminnan järjestäminen sekä kehittäminen ovat tarpeellista osastolla. Sovimme osastonhoitajan kanssa seuraavan tapaamisen huhtikuulle.

Huhtikuussa ennen tapaamista olimme tehneet suunnitelman, joka oli seminaarissa hyväksytty. Esittelimme suunnitelman osastonhoitajalle sekä henkilökunnalle. Opinnäytetyömme painottui toiminnan ja toimintatapojen vakiinnuttamiseen osastolle. Tapaamisessa kävimme läpi käytännön asioita, kuten toiminnan järjestämiseen tarvittavat tilat, välineet ja hankinnat. Kävimme läpi asiakkaiden

mahdollisuuksia sekä toimintakykyä osallistua toimintaan. Varsinaisen kohderyhmän saimme tietää vasta viikkoa ennen toimintamme aloitusta, koska osasto on arviointiosasto, jossa ei viivytä pitkään.

Halusimme haastatella osasto 5:n hoitajia ennen toiminnan aloittamista, jotta saisimme selville, miksi heidän toimipaikassaan virikkeellinen toiminta ei ole vakiintunut työpäivään. Koimme haastattelun antavan meille vastauksia parhaiten. Haastattelussa sai olla kielellisessä vuorovaikutuksessa hoitajiin. (Hirsjärvi 2008, 199.) Tämän koimme tärkeänä, jotta voimme tutustua henkilökuntaan ja saada loppuraporttiimme keinoja toiminnan vakiinnuttamiseen.

Haastattelu ei välttämättä ole luotettava, koska haastateltavat voivat vastata miten heidän oletetaan vastaavan (Hirsjärvi 2008, 201). Pyrimme luomaan haastattelutilanteissa avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin, jotta tältä vältytään.

Toteutimme haastattelun teemahaastatteluna, joka on lomake ja vapaan haastattelun välimuoto (Hirsjärvi 2008, 203). Tällöin ilmapiiri haastattelutilanteessa on rennompi ja haastateltavat voivat kertoa heille tärkeitä asioita paremmin. Toteutimme haastattelun yksilöhaastatteluna, jotta haastateltavalla ei olisi ryhmäpainetta vastattaessa.

Kaikkien haastattelemamme viiden hoitajan mielestä harrastetoiminta kuuluu hoitajan työhön osasto 5:llä. Kaikki viisi hoitajaa tekevät harrastetoimintaa mielellään. Yksi hoitajista koki, että tekisi enemmän, jos olisi aikaa. Harrastetoiminnasta koettiin saavan hyötyä asiakkaan hoitamisessa. Hoitajat kokivat, että oli itselle palkitsevaa, kun asiakkaat innostuivat ja motivoituivat tekemään asioita. Asiakkaan kuntoutumisen ja psyykkisen, fyysisen sekä sosiaalisen arvioinnin koettiin olevan helpompaa harrastetoiminnan myötä.

Hoitajat kokivat harrastetoiminnan järjestämisen iltapäivällä kahvin jälkeen parhaimpana. Osaston harrastetoiminta oli paljon spontaanisti järjestettyä. Toimintatapoja oli pyritty muuttamaan osastolla sekä ajoittain pyritty myös suunnitelmal-

liseen harrastetoiminnan järjestämiseen. Haastattelussa ilmeni, että harrastetoiminnan suunnitelmallisuus voi kaatua henkilökunnan vähyyteen, asiakkaiden haluttomuuteen sekä toisinaan hoitajien motivaation puutteeseen.

Hoitajilla oli eri näkemyksiä siitä kenen pitäisi ottaa viimeinen vastuu harrastetoiminnan järjestämisestä. Vaihtoehtoina olivat seuraavat; osastonhoitaja ideoi ja vuorovastaava toteuttaisi suunnitelman, kaikkien pitäisi suunnitella ja toteuttaa, se olisi vastuuhoidajan tehtävä ja sen jälkeen koko tiimi olisi mukana, sekä ehdotettiin, että yksi tai kaksi vastuuhenkilöä ottaisivat harrastetoiminnasta vastuun ja huolehtisivat, että harrastetoiminta toteutuisi.

Kävimme marraskuussa 2016 Aurorakodilla haastattelemassa hoitajia vapaa-muotoisesti siitä miten harrastetoiminta oli jatkunut opinnäytetyömme jälkeen ja onko se ollut säännöllistä. Osa henkilökunnasta oli vaihtunut kesän jälkeen. Työntekijät joita haastattelimme, eivät olleet täysin ymmärtäneet opinnäytetyömme perimmäistä tarkoitusta. Tämä vahvisti edelleen sen miten tiedonkulku olisi voinut olla parempaa molemmin puolin.

Kävimme läpi työmme tarkoitusta uudelleen ja kerroimme toimittavamme sairaanhoitajalle raportin tekemästämme työstä. Haastattelussa selvisi myös, että säännöllistä harrastetoimintaa ei ole varsinaisesti tehty asukkaiden kanssa kesän jälkeen. Harrastetoimintaa kyllä järjestetään, mutta se ei ollut edelleenkään säännöllistä ja työyhteisöstä puuttui päävastuun ottaja harrastetoiminnan järjestämisessä sekä sen säännöllisessä organisoinnissa.

Sovimme tapaamisessa, että toimitamme tekemämme raportin Aurorakodin sairaanhoitajille sähköpostitse. Sairaanhoitajat voivat ottaa halutessaan käyttöön tekemämme suunnitelman säännöllisen harrastetoiminnan toteutumisesta halutesaan.

8.3 Toteutuneet toimintatuokiot

Pidimme kuusi toimintatuokiota. Tuokiomme olivat viikon välein ja ajoittuivat kahvin jälkeiseen aikaan, joka on muuta toimintaa ajatellen sopiva aika. Tarkoituksemme oli omalla esimerkillämme näyttää toimintatuokioiden toimivuus.

Yhteiset tuokiot luovat uusia sosiaalisia suhteita, jotka tukevat toimintaa. Ne vahvistavat ihmisen voimavarojen vaikutusta. Sosiaaliset suhteet toimivat myös suojaverkkona ongelmilta. (Marin 2003, 72–73.) Yhteinen toiminta voi tuottaa lisää voimavaroja, mutta toisaalta myös kuluttaa niitä (Marin, 78). Pidämme ryhmätuokiomme avoimina ryhminä, koska ryhmäläiset ovat meille vieraita. Pienen alkukyselyn jälkeen voimme varmistaa ryhmäläisen kyvyn selvitä tuokiosta. Avoinnasta ryhmästä on myös helpompi lähteä pois ja se on myös suotavaa, jos asiakkaasta siltä tuntuu.

Ensimmäisellä kerralla halusimme tutustua asukkaisiin elämäkerran avulla. Valitsimme paikaksi ulkoterassin, joka oli lähellä heidän normaalia kahvipaikkaansa. Osa asukkaista ei halunnut osallistua tutustumiseen. Osallistujat kertoivat omista taustoista sen verran, kun katsoivat tarpeelliseksi. Kahvihetken edetessä innokkaimmat osallistujat jäivät pöydän ääreen keskustelemaan. Asukkaista viisi oli kiinnostuneita keskustelemaan ja tutustumaan enemmän. Kaikki olivat naisia. Asukkaista kolme oli erittäin aktiivisia. Kaksi asukasta osallistui, mutta heidän kanssaan keskustelua piti jonkin verran johdatella. Myös me kerroimme omista taustoistamme, jotta olimme heidän kanssaan tasavertaisia. Keskustelu kävi vilkkaana ja hoitohenkilökunta ihmetteli kuinka asukkaat viihtyivät tunnin verran istumassa.

Toinen toimintatuokiomme oli retki ulkona. Lähdimme neljän asukkaan kanssa puistoon ulkoilemaan retkelle mukanaamme pienet eväät, jotka saimme talon puolesta. Asukkaita oli vaikea saada liikkeelle, koska ajattelemamme pohjustustyö oli aamuvuorolta jäänyt tekemättä. Meidän piti pienellä aikataululla motivoida asukkaat liikkeelle. Kaksi asukkaista liikkui rollaattorin avulla ja kaksi pyörätuo-

lilla. Puistossa istuimme pöydän ääreen ja nautimme eväät. Aasukkaat keskustelivat kahvihetken aikana aktiivisesti ja tunnelma oli iloinen. Yksi asukkaista koki kiirettä ja olisi melko pian halunnut palata takaisin Aurorakodille. Aasukkaat kokivat matkan vähän pitkäksi, mutta olivat kuitenkin tyytyväisiä valitsemastamme paikasta. Vaikka lähtemiseen joutui asukkaita houkuttelemaan, oli retki kuitenkin antoisa. Palatessamme reissulta yksi asukkaista antoi reissusta kymppi plussan.

Kolmannelle toimintatuokiolle olimme keränneet luonnon materiaaleja tunnistettavaksi sekä kuvia eläimistä. Toimintatuokioon oli tälläkin kerralla vaikeata saada asukkaita innostumaan. Saimme kuitenkin kerättyä viisi osallistujaa kahvipöydän ääreen ulos terassille. Ensin keskustelu oli takkuavaa ja jokainen puhui omaa asiaansa. Otimme luonnon materiaalit ja kuvat esille ja näin saimme asukkaat innostumaan suunnittelemastamme ohjelmasta. Olimme keränneet pihakasveja, joita esittelimme. Aasukkaat arvailivat, mikä kasvi on kyseessä. Tästä kaikki viisi osallistujaa innostuivat kovasti. Meillä oli mukana myös eläintauluja, joita yhdessä käytiin läpi. Mietittiin niihin liittyviä asioita ja keskusteltiin vapaamuotoisesti. Aasukkaat olivat piristyneitä tuokion jälkeen.

Neljäs toimintatuokio tehtiin heti kahvin jälkeen ulkoterassilla. Aiheena olivat hajut ja maut. Tähän toimintatuokioon osallistui seitsemän asukasta mielellään. Pidimme toimintatuokion aihetta salassa, joten mielenkiinto kuljettamiimme rasioihin, jotka sisälsivät hajut ja maut, herättivät mielenkiintoa. Etenkin hajujen arvuuttelu herätti innostusta ja kaikki osallistuivat mielellään. Maisteleminen ei ollut niin suosittua, mutta asukkaat osallistuivat siihenkin suhteellisen innokkaasti.

Viidennellä toimintatuokiokerralla leivoimme kääretorttua, keksejä sekä pizzaa. Neljä asukasta osallistui aktiivisesti. Neljä kuunteli ja oli mukana osallistumatta aktiviteettiin. Toteutimme leipomisen ohjaamalla sekä avustamalla asukkaita. Pyrimme siihen, että asukkaat tekisivät omien voimavarojensa mukaan mahdollisimman paljon itse. Leipominen herätti mielenkiintoa ja asukkaat odottivat innokkaina, milloin pääsevät maistelemaan leipomuksiaan. Kääretortun leivoimme

pakkaseen viimeistä toimintatuokiota varten, jolloin oli tarkoitus pitää pienet juhlat ja käydä läpi asukkaiden kanssa palautetta opiskelijoiden onnistumisesta toimintatuokioissa. Halusimme asukkailta palautteen, olivatko toiminnot riittävän monipuolisia ja miten asukkaat viihtyivät toimintatuokioissa.

Kuudennella kerralla pidimme suunnitelman mukaisesti juhlat. Henkilökunta oli pitämässä tullessamme palaveria, joka vähän hämmensi asukkaita, jotka olivat tottuneet tarkkaan alkaneeseen kahvihetkeen klo 14:30. Paikalla olleiden avustajien avulla aloitimme omatoimisesti kahvihetken ja pysyimme aikataulussa. Kääretorttu olikin valmiina edelliseltä kerralta. Asukkaiden kanssa vatkasimme kermavaahtoa tarjolle kääretortun lisänä. Asukkaat keskustelivat kanssamme aktiivisesti ja vapaamuotoisesti. Mieluisin toimintatuokio oli ollut leipominen. Jätimme henkilökunnalle pyynnön arvioida toimintatuokioitamme kirjallisesti.

9 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Toteutimme toimintatuokioita suunnitelman mukaisesti kuusi kertaa heinä-elo-kuun aikana Espoon kaupungin ylläpitämässä Aurorakodissa, psykogeriatrisella osastolla. Kaikki käyntimme tapahtuivat säännöllisesti torstaisin kahviaikaan. Tuokioihin osallistui noin 30% asukkaiden kokonaismäärästä. Tämä tarkoitti noin 4–7 ihmistä kerrasta riippuen. Toimintapaikkana olivat puisto tai ulkoterassit. Tarkoituksena oli järjestää tuokiot paikoissa, joissa asukkaat viettivät vähemmän aikaa tuoden heidän päiviinsä enemmän vaihtelua.

Päiväkirjan pitämistä voi sanoa itseohjatun kyselylomakkeen käytöksi avointa vastaustapaa käyttäen. Päiväkirjassa voi olla täysin strukturoimatonta ainesta tai siitä voi löytää vastauksen erityisiin kysymyksiin. Päiväkirjan pitäminen ja tekstin analysoiminen on vaativa tehtävä. Strukturoimaton teksti jättää suuren vapauden aineiston tutkintaan. (Hirsjärvi 2009, 219.)

Havainnointi kertoo mitä tutkittavat havaitsevat ja uskovat ympäristössä tapahtuvan. Tällä on eroa siihen mitä todella tapahtuu. Havainnointi kertoo siitä, toimivatko ihmiset siten kuin he sanovat toimivansa. Elämäkäytänteet ja puheet voivat erota toisistaan. Havainnoinnin etuna on välitön suora tieto yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden toiminnasta. Se on todellisen elämän tutkimista. Näin se sopii hyvin kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi. (Hirsjärvi 2009, 212–213.)

Analysoimme toiminnan tuloksia havainnoimalla ja pitämällä päiväkirjaa toimintatuokioiden kulusta sekä haastatteleamalla asukkaita ja henkilökuntaa. Saimme vahvistusta tekemillämme toimintatuokioilla käyttämämme Martha C. Nussbaumin (viite) toimintamahdollisuusteoriaa. Nussbaum on jäsennellyt teoriansa toimintamahdollisuusalueisiin, joita on kymmenen. Näistä osa-alueista omissa tekemissämme toimintatuokioissa nousivat vahvasti esiin **aistit, osallisuus, mielikuvitus ja ajattelu sekä tunteet.**

Osallisuus on kaikille tärkeää. Tämä on mahdollistettava niille, jotka eivät siihen itse kykene. Ikä-ihmisellä täytyy olla mahdollisuus elää ja olla yhdessä toisten kanssa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Toiminta, joka liittyy ravintoon, kuten leipominen, sai asukkaat innostumaan ja osallistumaan. Osa asukkaista ei halunnut osallistua varsinaiseen tekemiseen, mutta halusi olla läsnä. Osallisuus ja osallistuminen koettiin kuitenkin tärkeänä. Pidimme ryhmämme avoimena, joten toimintatuokioista sai lähteä sekä sinne tulla vapaasti

Aistit Huomioimme, että toimintatuokioiden toteutus onnistui parhaiten järjestämällä toimintatuokio, jossa tuokion sisältö oli yllätys eikä ennalta tiedetty. Näissä toimintatuokioissa aistien käyttäminen osana toimintatuokiota toi hyvän tuloksen. Hajut ja maut sekä visuaalisuus herättivät mielenkiintoa ja useat tulivat mukaan selkeästi uteliaisuudesta.

Mielikuvitus Ikä-ihmisellä täytyy olla mahdollisuus harjoittaa mielikuvitusta, joka mahdollistaa luovuuden. Huomioimme myös sen, että koska olimme uusia kasvoja, saimme asukkaat hyvin mukaan keskusteluun: he halusivat tietää meidän taustoistamme. Osa kertoi mielellään ja innostuneesti tarinaansa. Havainnoimme, että mitä tutumpi hoitaja asukkaalle on, sitä vaikeampi on todennäköisesti saada asukas osallistumaan toimintaan. Uudet kasvot herättävät uteliaisuuden ja mielenkiinnon

Tunteet Ikä-ihmisellä täytyy olla mahdollisuus kiintyä toisiin ihmisiin ja asioihin. Täytyy olla mahdollisuus rakastaa toista ihmistä sekä surra ja ikävöidä. Ikä-ihmisellä täytyy voida olla kiitollinen ja vihainen. Koimme haasteelliseksi mielen herkkyyden, jonka asukkaissa havaitsimme. Käytimme ammattitaitoamme, että kykenimme havaitsemaan ja tunnistamaan asukkaiden mielialoja

Ajattelu Vapaamuotoisissa keskusteluissa toimintatuokioiden ohella havainnoimme asukkaiden mielikuvituksen, ajattelun ja tunteiden tuomista esille. Huomasimme heti alkuun, että psyykkisesti sairas ihminen on hyvin aikataulusidonnainen. Heille oli tärkeää, että kahvi juotiin 14:30, koska niin tehtiin aina. Passiivisuus oli myös merkittävä piirre. Monet asukkaista tulivat nopeasti kahville ja lähtivät nopeasti takaisin omaan huoneeseensa. Toimintatuokioiden aloitusta

seurasi joka kerralla motivoimisen merkitys. Asukkaat eivät olleet alkuun innostuneita, mutta motivoimalla toimintatuokiot lähtivät hyvin liikkeelle ja saimme aina osallistujia mukaan. Olimme valinneet tietoisesti toimintatuokioiden ajankohdaksi kahviajan, jolloin osallistumisen kynnyks madaltui huomattavasti

Alla olevaan kaavioon olemme keränneet Martha C. Nussbaumin teoriasta osalueita jotka liittyivät opinnäytetyöhömmme.

Työntekijöiden osallistuminen ja mukana oleminen näissä toimintatuokioissa vaihteli. Jonkin verran ilmeni tiedonkulun epäselvyyttä. Hankinnoissa, joita tarvitsimme tuokioihin, oli puutteita. Puolet toimintatuokioista henkilöstö oli hyvin mukana. Puolet kerroista jouduimme itse tekemään esivalmisteluja ja näin aikataulumme eivät pitäneet.

Työntekijöiden motivoiminen sekä toiminnan toteuttamisen vakiinnuttaminen työyhteisöön vaatii pitkäjänteistä työtä, johon mielestämme saimme hyvän alun toteuttamalla toimintatuokiot säännöllisesti joka viikko. Huomioimme, että ne hetket, kun pidimme toimintatuokioita osastolla oli riittävästi henkilökuntaa vapaana muista hoitotoista. Toiminnan mahdollistaminen on jokaisen perusoikeus. Huomasimme, että toiminnan ollessa säännöllistä se antaisi enemmän vapautta valita. Asukkailla olisi tietous milloin toiminta tapahtuu ja vapaus mennä oman voimin mukaisesti. Toiminnan olisi oltava jatkumo eikä keskeytyksiä saisi tulla. Tämä on hyvin tärkeää psyykkisesti sairaille.

10 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Hoitotyön etiikka tarkoittaa hyvän ja pahan erottamista. Toisaalta se tarkoittaa myös oikean ja väärän kysymyksiä hoitotyössä (Kan 2012, 304). Olimme työssämme huomioineet, että asiakkaidemme oikeudet eivät olleet kaventuneet heidän sairautsiensa myötä. Annoimme heille mahdollisuuden osallistua toimintatuokioihimme, emme painostaneet heitä. Toimimme salassapitovelvollisuutta noudattaen. Työssämme emme käyttäneet nimiä emmekä kertoneet niin seikka-peräisestä, että asiakkaamme voisi tunnistaa tuotoksestamme.

Ihminen joutuu päivittäin valintojen eteen. Mietimme valinnoissa oikean ja väärän rajaa. Tällainen pohdinta on eettistä pohdintaa. Voidaksemme ratkaista kysymyksen ja perusteella vastaus eettisesti täytyisi meidän tutkia tekojamme, miksi ne mielestämme väärin tai oikein. Ovatko kaikki hyvät teot oikein ja oikeat teot hyviä. Teko, joka on lain mukaan väärin, ei eettisesti näin välttämättä ole. (Räikkä 1995, 7—9)

Opinnäytetyössämme toimintatuokioita tehdessämme toimimme ammattietiikan suositusten mukaisesti. Se ei eroa muista eettisistä kysymyksistä muuten kun siinä, että pohdimme tekemisiämme ammatillisten tekojen kautta. Tuottaako tekomme hyvää asukkaille, kokevatko asukkaat meidän kanssa elämän arvokkaaksi tai kokevatko he, että heidän itsemääräämisoikeuksia loukattiin kun motivoimme heitä tuokioihin mukaan. Pohdimme myös kollegiaalisuutta. Halusimme olla oma-aloitteisia, mutta emme halunneet viedä liikaa tilaa osaston omilta hoitajilta.

Kirjallinen osuus oli tehty Diakin ammattikorkeakoulun suositusten mukaisesti. Haimme kaikki vaadittavat luvat yhteistyökumppanilta, jotka olivat suullisia lupia. Pidimme aluksi henkilökunnalle info-tilaisuuden, jossa kerroimme työstämme. Laadimme myös kirjallisen aikataulun sekä listan tarvitsemistamme tavaroista. Kunnioitimme kaikkien hoitajien ammattitaitoa sekä kohtelimme asukkaita arvos-

tavasti. Emme tietoisesti halunneet asiakkaistamme ennakkoon tietoja ennakkoluulojen vuoksi, vaan halusimme tutustua jokaiseen ainutlaatuisen yksilönä. (Dia-konia-ammattikorkeakoulu 2010, 11.)

Opinnäytetyön luotettavuus perustuu luotettaviin lähteisiin. Konkreettinen toimintamme Espoon Aurorakodissa toi luotettavan näkemyksen toiminnan arjesta. Pystyimme päättämään konkreettisen toiminnan avulla onko toiminnan vakiinnuttaminen resurssien kannalta mahdollista. Haastattelemalla hoitohenkilökuntaa ja keskustelemalla heidän sekä asukkaiden kanssa saimme arvokasta tietoa toiminnan sujuvuudesta ja täten pystyimme ohjaamaan työtämme sen pohjalta.

Haastattelujen luotettavuus oli todennäköinen, koska haastattelimme samoilla kysymyksillä jokaista hoitajaa. Haastattelujen vastaukset olivat luotettavia, koska henkilökunnalla ei ollut aikaa valmistautua haastatteluun, eivätkä he tienneet kysymyksiä etukäteen. Hoitajat vastasivat kysymyksiin spontaanisti sen hetkisen tilanteen ja ajatuksen mukaan.

Olemme pyrkineet kuvaamaan työn tekovaiheita alusta loppuun huolellisesti. On kuitenkin huomioitava, että työn tavoitteet olisivat voineet toteutua paremmin, jos tiedonkulku olisi ollut sujuvampaa.

11 POHDINTA

Opinnäytetyömme aihe on tällä hetkellä hyvin ajankohtainen ja tärkeä, koska ikääntyneiden määrä kasvaa koko ajan. Tarvitsemme hoitokulttuuriimme muutosta ja yhdeksi vanhusten hyvinvointia tukevaksi hoitotyön tukijaksi säännöllisen toiminnan vakiinnuttamisen hoitotyöhön.

Toiminnallisen opinnäytetyömme tarkoitus ja tavoitteet onnistuivat toiminnan kautta hyvin. Onnistuimme pitämään kuusi kertaa suunniteltua toimintaa Aurorakodilla. Tavoitteenamme oli käytännön kautta vakiinnuttaa suunnitellut, säännölliset toimintatuokiot psykogeriatrisille asukkaille sekä osoittaa toiminnan säännöllisyys, tärkeys ja merkitys hoitotyössä.

Uusi toimintamuoto ei synny, jos siinä ei ole vastuuhenkilöä. Sairaanhoidajan tehtäviin kuuluu asukkaiden kokonaisvaltainen hoidosta huolehtiminen ja säännöllinen toiminta tukevat psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Uuden toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen osaksi hoitotyötä vaatii kaikilta työtä. Tärkeää on saada työntekijät motivoituneiksi uudesta toiminnasta.

Ennen toiminnallista osuutta kävimme tekemässä pohjustustyötä Aurorakodilla. Tapasimme henkilökunnan ja asukkaat. Kerroimme henkilökunnalle opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteet. Tällöin henkilökunnasta oli paikalla kuusi hoitajaa sekä yksikön esimies. Työmme kannalta olisi ollut parempi, että olisimme voineet tavata osaston kaikki hoitajat.

Toimintatuokiot olivat asukkaiden kesken odotettuja. Toteutimme toimintatuokiot kuuden viikon ajan, samana päivänä samaan kellon aikaan. Toiminnan toteutuksessa ja käytännön järjestelyissä oli jonkin verran haasteita. Yksi haaste oli tiedon kulku. Henkilökunta tekee vuorotyötä. Tästä johtuen henkilökunta vaihtui ja oli jokaisella kerralla eri.

Toisella käynnilläämme henkilökunta ei ollut varautunut suunnittelemaamme retkeen, joten tilaamamme tarvikkeet puuttuivat, mutta saimme korvaavia eväitä nopeasti tilalle. Henkilökunta ei ollut tiedonkulun estymisen vuoksi osannut valmis-

tella asukkaita retkelle, joten jouduimme motivoimaan asukkaita lyhyellä varoitussajalla mukaan. Saimme kuitenkin pienen ryhmän mukaamme ja toimintatuokio toteutui.

Viimeisellä kerralla käyntimme oli suunniteltu siten, että pidimme asukkaiden sekä henkilökunnan kanssa pienet juhlat ja keräsimme samalla palautetta työstämme. Saapuessamme paikalle henkilökunta oli pitämässä palaveria ja välipala-aika oli juuri alkamassa. Järjestimme juhlat omin voimin apunamme kaksi suomen kielen opiskelijaa. Asukkaat antoivat palautetta tekemästämme työstä hyvin.

Pohdimme miksi kontakti henkilökunnan kanssa jäi vähäiseksi. Yksi syy oli henkilökunnan vaihtuvuus. Mietimme myös, että olisimme voineet olla vielä aktiivisempia informoinnissa. Tekemämme pohjustustyö saattoi jäädä liian vähäiseksi, vaikka vierailimme paikan päällä ennen toiminnan aloittamista ja tällöin kerroimme suunnitelmistamme. Yksikön esimies oli lomalla toiminnan toteutuksen aikaan. Tämä voi olla myös osasy siihen, että tieto ei kulkenut niin hyvin. Henkilökunnasta osalla suomenkieli ei ollut äidinkieli, joten tämä aiheutti myös tiedonkulussa haasteita.

Toiminnan vakiinnuttamisen esteiksi työssämme selvisi hoitajien haastattelun kautta, että toiminnan toteuttamisessa ei ole selkeästi määritelty vastuuhoidajaa, joka huolehtii, että säännölliset toimintatuokiot toteutuisivat. Haastattelujen kautta saimme selville, että henkilökunta ei ollut yksimielinen siitä kenen pitäisi ottaa viimeinen vastuu. Tekemässämme raportissa annamme ehdotuksen siitä miten toiminnan juurtuminen voisi tapahtua ja kenen on lopullinen vastuu toteutumisesta.

Toiminnan vakiinnuttamisen esteitä asukkaiden näkökulmasta voi olla henkilökunta, joka on aina sama. Asukkaat innostuivat vieraista kasvoista. Opiskelijat herättivät mielenkiintoa, koska he olivat asukkaille tuntemattomia. Toiminnan toteuttamisen esteenä voi olla kyllästyminen, jos vetäjä on aina sama. Toiminnan teemojen täytyisi vaihtua viikoittain ja olla riittävän mielenkiintoinen, että asukkaat lähtisivät siihen mielellään mukaan. Omien havaintojemme kautta huomasimme teemojen vaihtelun innostavan asukkaita.

Saamamme palaute henkilökunnalta sekä asukkailta oli erittäin positiivista. Palaute sisälsi henkilökunnan arviointia toimintatuokioiden osuudesta, miten ne olivat onnistuneet. Emme saaneet palautetta siitä, miten toiminta heidän arkeensa varsinaisesti vaikutti sekä siitä onko säännöllisellä toiminnalla vaikutusta. Asukkailta saamassamme palautteessa selkeästi ilmeni se, että toiminta oli haluttua ja toiminta virkisti heidän päiväänsä. Yhdessä palautteessa toivottiin selkeämpää tiedotusta opiskelijoilta.

Tuloksia olisi voinut parantaa antamalla henkilökunnalle työstämme isomman osuuden. Olisimme voineet keskittyä asukkaiden sijaan suuremmaksi osaksi henkilökuntaan, jolloin luultavasti tiedonkulku olisi onnistunut paremmin. Opimme työtämme tehdessä psykogeriatrisista asukkaista paljon. Huomasimme eroja lähestymistavoissa ja kontaktin ottamisessa tavalliseen muistisairaaseen ikä-ihmiseen. Heidän hoivaamiseen tarvittiin laajasti tietoa ja tästä johtuen toimintatuokioiden vaati erityis osaamista ja kärsivällisyyttä.

LÄHTEET

- Airaksinen, Raija; Karkkulainen, Marjatta; Ala-Vannesluoma, Taija; Pirhonen, Pauliina; Kastu, Riikka 2015. Toimii. Helsinki: Edita.
- Andreev, Taina & Salomaa, Varpu. 2005. Kokemista ja kuvitusta—luovat ja toiminnalliset menetelmät vanhustyössä. Teoksesta Eija Noppari ja Paula Koistinen (toim.) Laatus vanhustyöhön. Tampere: Tammi, 161.
- Aspvik, Ulla 2003. Psyykkisesti vajaakuntoisen avotyötoiminta. Viitattu 22.1.2017. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514271289.pdf>
- Burakoff, Katja 2015. Aistit vuorovaikutuksessa. Viitattu 26.9.2016. <http://papunet.net/tietoa/aistit-vuorovaikutuksessa>
- Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Viitattu 11.2.2017. http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Muut_PDF/C10_2007_Kohti_tutkivaa_ammattikayntoa.pdf
- Finne-Soveri, Harriet; Pohjola, Leena; Keränen, Jimmy; Raivio, Kaarina 2014. Pysyvästi aktivoivaan arkeen InnoKusti hanke 2007–2010 ja miten sitten kävi. Tampere: Juvenes Print- suomen yliopistopaino.
- Peltola, Aki (suom.) 2005. Työntekijöiden motivoiminen. Helsinki: Perhemediat Oy.
- Hakonen, Sinikka 2003. Muistelutyö. Teoksessa Marjatta Marin ja Sinikka Hakonen (toim.) Seniori -ja vanhustyö arjen kulttuurissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 2003. 130–131, 214–215.
- Hintsala, Susanna 1997. Tuettua vuorovaikutusta selkoryhmän ohjaajan opas. Helsinki: Kehitysvammaliitto.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Jansson, Anu 2009. Ystäväpiiri—yhdessä elämyksiä arkeen. Projektiraportti 2006–2008. Helsinki: Vanhustyön keskusliitto.
- Juhela, Pirjo (i.a). Suomen psykogeriatrinen yhdistys. Psykiatrisia palveluita ikääntyville. Viitattu 29.1.2017. http://www.spgy.org/linkit/Psykiatrisia_palveluita_ikaantyyville.pdf

- Juutti, Pauli & Vuorela, Antti 2015. Johtaminen ja työyhteisön hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kan, Suvi & Pohjola, Leena 2012. Erikoistu vanhustyöhön. Helsinki: Sanomapro.
- Kaukkila, Veli & Lehtonen, Elisa 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle: SMS-tuotanto.
- Koponen, Hannu & Leinonen, Esa 2011. Vanhuspsykiatria. Teoksesta Jouko Lönnqvist, Markus Henrikson, Mauri Marttunen ja Timo Partonen (toim.) Psykiatria. Keuruu: Duodecim, 595–608.
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Laaksonen, Hannele; Niskanen, Jouni; Ollila, Seija & Risku, Aija 2012. Lähijohdattamisen perusteet terveydenhuollossa. Helsinki: Edita.
- Leinonen, Esa & Alanen, Hanna-Mari 2011. Duodecim, Teema Vanhuspsykiatria. Viitattu 3.1.2017. <http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/arkisto>
- Marin, Marjatta 2003. Sosiaaliset verkostot. Teoksessa Marjatta Marina ja Sinikka Hakonen (toim.) Seniori- ja vanhustyö arjen kulttuurissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 2003.
- Mönkkönen, Kaarina & Roos, Satu 2015. Ihmisiksi työssä. Työyhteisötaidoilla yhteistä vaikuttavuutta. Tallina: Unipress.
- Noppari, Eija & Leinonen, Satu 2005. Vanhuksen kokonaisvaltaista terveyttä edistävä mielenterveys. Teoksesta Eija Noppari ja Paula Koistinen (toim.) Laatu vanhustyöhön. Helsinki: Tammi, 55.
- Noppari, Eija 2005. Lukijalle. Teoksesta Eija Noppari ja Paula Koistinen (toim.) Laatu vanhustyöhön. Helsinki: Tammi, 5.
- Näslindh-Ylispangar, Anita 2005. Vanhuksen olemassaolon kokemuksen vahvistaminen yhteisössä. Teoksesta Eija Noppari ja Paula Koistinen (toim.) Laatu vanhustyöhön. Helsinki: Tammi, 156.
- Pirhonen, Jari 2013. Toimintamahdollisuudet vanhojen ihmisten pitkäaikaishoidossa. Viitattu 20.9.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/38400/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201208282260.pdf?sequence=1>
- Punkanen, Tiina 2008. Mielenterveystyö ammattina. Helsinki: Tammi.

- Räikkä, Juha; Kotkavirta, Jussi & Sajama, Seppo 1995. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten 2010. Helsinki: Juvenes Print oy.
- Saarenheimo, Marja 2003. Vanhus ja mielenterveys arkielämän näkökulma. Helsinki: WSOY.
- Salovaara, Hanna 2004. Suomen virtuaaliyliopisto. Teoriasta tukea tieto- ja viestintä pedagogiseen käyttöön. Viitattu 22.1.2017. http://tie-vie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_4/toiminnan_teoria.htm
- Siltala, Pirkko 2012. Vanhuksen psykodynaaminen psykoterapia. Teoksessa Sirkkaliisa Heimonen ja Hannu Pajanen (toim.) Mielenterveys vanhuudessa: Helsinki: Edita Prima Oy, 38.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

RAPORTTI

LIITE 1

Saija Raappana ja Tanja Tuominen Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki.

Espoo Aurorakoti osasto 5:n käyttöön.

Opinnäytetyö: Säännöllisen toiminnan vakiinnuttaminen psykiatriosastolle.

Toiminnan merkitys psykiatriosastolla asukkaalle tekemässämme opinnäytetyössä nousi selkeästi esille. Teimme säännöllisesti 6 kertaa viikon välein toimintatuokioita samana päivänä samaan kellon aikaan. Psykiatriosastolla olevat potilaat tarvitsevat aikataulutetun säännöllisen rytmin päiviinsä. Säännöllisesti toteutettu toimintatuokio luo yhteisöllisyyttä, lisää innostuneisuutta ja tuo arkeen kaivattua vaihtelua.

Havainnoimme tekemissämme toimintatuokioissa, miten asukkaiden mielenkiinto heräsi ja miten heidän arkensa sai vaihtelua näistä tuokioista.

TOIMINNAN VAKIINNUTTAMINEN

Toiminnan vakiinnuttaminen tarvitsee vastuuhenkilön. Vastuuhenkilöksi sopii tiimin sairaanhoitaja. Toiminnan järjestäminen on tiimityötä, jossa jokaisen hoitohenkilökuntaan kuuluvan työntekijän kuuluu ottaa vastuuta.

VALMISTELU

Tiimin sairaanhoitaja on vastuuhenkilö, joka huolehtii valmisteluista. Valmistelussa huomioidaan henkilökunnan riittävyys, haastatellaan asukkaita ja otetaan selvälle heidän mieltymyksensä. Vastuuhenkilö selvittää onko mahdollista käyt-

tää vapaaehtoisia. Vastuuhenkilö huolehtii alustavasta informaatiosta henkilökunnalle. Vastuuhenkilöllä tulisi olla varahenkilö, joka vastaa toiminnasta vastuuhenkilön ollessa poissa.

SUUNNITTELU

Suunnitteluvaiheessa huomioidaan henkilökunnan voimavarat. Suunnittelussa on hyvä olla koko henkilökunta mukana. Toiminnasta tehdään yhdessä aika-
taulu ja hankitaan tarvittava materiaali. Suunnitellaan miten toiminta toteutetaan sekä dokumentoidaan.

TOTEUTUS

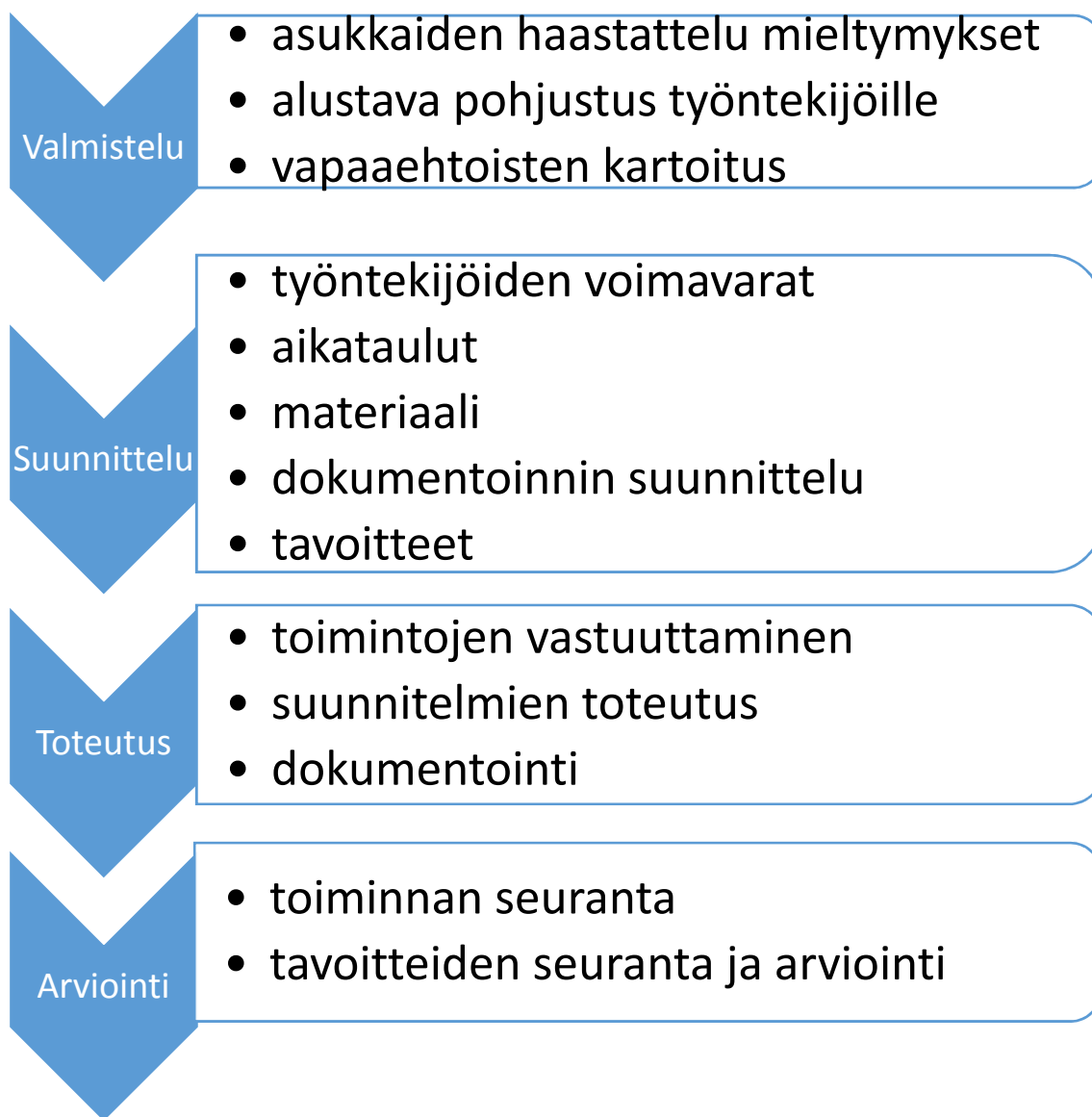
Toiminnan toteutuksessa teeman mukaan jokaisella työntekijällä on vastuuale, mistä huolehtii. Toiminnan toteutuessa dokumentoidaan ylös toiminnan vaikutukset asiakkaisiin yksikön omien kirjaamisjärjestelmien mukaisesti asiakkaan henkilökohtaisiin tietoihin. Dokumentointi antaa arvokasta tietoa työntekijälle asiakkaan voinnista, hänen kokemuksestaan toiminnasta ja ohjaa siten osaltaan hoitotyötä.

Säännöllisen toiminnan toteutumisesta pidetään kirjaa. Mahdolliset esteet ja toiminnan toteutumattomuus kirjataan ylös. Miksi ei järjestetty, syy kirjataan ylös ja käsitellään henkilökunnan kanssa esimerkiksi kokouksessa. Pitempiaikainen seuranta antaa käsityksen miten säännöllinen toiminta oikeasti yksikössä toteutuu

ARVIOINTI

Toiminnan koko prosessi arvioidaan valmistelusta arviointiin. Tavoitteiden toteutumista seurataan. Pitempiaikainen seuranta antaa käsityksen miten säännöllinen toiminta oikeasti yksikössä toteutuu.

Kaavio toiminnan toteuttamisen tueksi vastaavalle sairaanhoitajalle.

HOITAJIEN HAASTATTELU

LIITE 2

1. Kuuluuko sinun mielestäsi hoitotyöhön/hoitajan työhön viriketoiminta, jos ei niin miksi?

2. Teetkö mielelläsi toimintatuokioita, miksi?

3. Mihin aikaan toimintatuokioita olisi hyvä tehdä?

4. Mikä on syy, että suunniteltuja tuokioita jää pitämättä?

5. Kenen pitäisi suunnitella tuokiot?

6. Kenen pitäisi ottaa lopullinen vastuu, että toimintatuokiot tapahtuvat?